

Svar

mennta- og menningarmálaráðherra við fyrirspurn frá Vilhjálmi Bjarnasyni um sjóði í vörslu Háskóla Íslands.

Fyrirspurnin hljóðar svo:

1. *Hver var raunávöxtun 25 stærstu sjóða í vörslu Háskóla Íslands árið 2013 miðað við neysluverðsvisitölu, reiknað eins og hjá lífeyrissjóðum, í prósentum og krónum?*
2. *Hver var fjáreignatekjuskattur hvers sjóðs í krónum?*
3. *Hverjar voru styrkveitingar hvers sjóðs í krónum?*
4. *Hverjar voru aðrar tekjur hvers sjóðs?*

Fyrirspurnin var framsend til Háskóla Íslands og óskað eftir upplýsingum. Eftirfarandi svar kom frá Háskóla Íslands.

Í gegnum tíðina hafa fjölmargir aðilar gefið fé í sjóði til að styðja margvíslega starfsemi sem tengist Háskóla Íslands. Sjóðirnir eru almennt sjálfseignarstofnanir og starfa samkvæmt skipulagsskrá þar sem m.a. er tilgreint hvaða málefni þeir eiga að styrkja. Í flestum tilfellum renna styrkir til nemenda skólans en einnig þekkjast styrkir til annarra málefna, svo sem rannsókna eða vegna framkvæmda við húsnæði. Undanfarin ár hafa styrkir til doktorsnema skipt miklu fyrir uppbyggingu doktorsnáms við skólann.

Í árslok 2013 töldust 53 slíkir styrktarsjóðir vera að öllu leyti eða að hluta í vörslu Háskóla Íslands. Einn sjóðanna heldur raunar utan um eignir fjölmargra smærri sjóða sem flestir brunnu að mestu upp á verðbólguárunum þannig að undirliggjandi sjóðir eru talsvert fleiri en þetta.

Margir sjóðanna eru með sjálfstæða stjórn en mjög er mismunandi hve virkar þær eru. Flestar stjórnanna taka fyrst og fremst ákvarðanir sem tengjast úthlutun styrkja en nokkrar koma einnig að ákvörðunum um varðveislu og ávöxtun eigna.

Auk þess styrkja nokkrir sambærilegir sjóðir starfsemi Háskóla Íslands sem ekki eru í vörslu skólans. Af þeim er Háskólasjóður H/f Eimskipafélags Íslands langstærstur.

Sjóðir sem eru í vörslu Háskóla Íslands eru fyrst og fremst ávaxtaðir með kaupum á verðbréfum, ýmist beinum kaupum á hlutabréfum eða skuldabréfum eða með kaupum í öðrum sjóðum. Hlutabréfin eru bæði innlend og erlend en skuldabréfin nær eingöngu innlend. Stjórn sjóðanna mótast fjárfestingarstefnu, sem borin er undir háskólaráð, en dagleg eignastýring hefur verið falin fjármálafyrirtækjum.

Í árslok 2013 nam hrein eign sjóðanna samtals 4.530 millj. kr. Þar af voru 1.832 millj. kr. í vörslu Háskóla Íslands. Af eignum í vörslu háskólans voru verðbréf 1.219 millj. kr., innstæður á bankareikningum 454 millj. kr. og ein fasteign að verðmæti 201 millj. kr. Aðrar eignir voru óverulegar. Fasteignin er í eigu Menningar- og framfarasjóðs Ludvígs Storr og er haldið utan um rekstur hennar af stjórn þess sjóðs. Miklar innstæður á bankareikningum skýrast að mestu af því að á þessum tíma voru eignir Watanabe-styrktarsjóðsins varðveittar á bankareikningi í bandaríkjadöllum, eins og kveðið var á um í skipulagsskrá, samtals 354 millj. kr.

Verg ávöxtun þeirra eigna sem ávaxtaðar eru með kaupum á verðbréfum fer annars vegar eftir fjárfestingarstefnu og hins vegar þróun eignamarkaða og gengi krónunnar. Hún hefur því eðlilega verið mjög sveiflukennnd undanfarin ár. Að meðaltali var verg raunávöxtun (þ.e. umfram verðbólgu) þessara eigna frá árslokum 2002 til ársloka 2013 um 3,2% á ári. Raunávöxtun ársins 2013 olli nokkrum vonbrigðum af ýmsum ástæðum og var undir þessu meðaltali.

Með vergri ávöxtun er hér átt við þá ávöxtun sem markaðir skila, áður en dreginn er frá kostnaður vegna þjónustu fjármálafyrirtækja við eignausýslu og fjármagnstekjuskattur. Hrein raunávöxtun er mun lægri og munar þar mestu um áhrif fjármagnstekjuskatts eins og rakið er nánar fyrir árið 2013 hér á eftir. Fjármagnstekjuskattur er lagður á nafnávöxtun og þegar raunávöxtun er frekar lág en nafnávöxtun talsvert hærrí vegna verðbólgu verður slíkur skattur hátt hlutfall af raunávöxtun. Sjóðirnir geta almennt eingöngu veitt styrki út á raunávöxtun eftir skatt samkvæmt ákvæðum í skipulagsskrám þeirra.

Athygli er vakin á því að útreikningur fjármagnstekjuskatts fyrir sjóði sem þessa getur verið nokkuð flókinn enda eiga sjóðirnir margar mismunandi eignir sem keyptar hafa verið á ýmsu verði á mismunandi tíma. Eignir innan hvers sjóðs geta bæði verið að hækka og lækka innan ársins en fjármagnstekjuskatturinn reiknast aðeins á þann hluta verðbréfasafnsins sem hækkar í verði. Það getur m.a. valdið því að skatthlutfallið verður nokkuð mismunandi hlutfall af nettó-nafnávöxtun hvers árs. Fjármagnstekjuskattur er greiddur af innleystri nafnávöxtun en áætlað er fyrir greiðslum skattsins af óinnleystri ávöxtun innan ársins.

Kostnaði við eignausýslu er haldið í lágmarki en sökum þess hve smáir sjóðirnir eru, t.d. í samanburði við lífeyrissjóði, þá verður hann þó hlutfallslega nokkuð hærrí en hjá mun stærri sjóðum. Það sama má segja um annan kostnað við utanumhald, svo sem reikningshald og endurskoðun.

Sundurliðun fyrir árið 2013 fylgir hér með í töflu. Nafnávöxtun er hér gefin upp að frá-dregnum þóknunum fjármálafyrirtækja vegna eignausýslu en fyrir greiðslu fjármagnstekjuskatts. Nafnávöxtun í krónum er reiknuð sem hrein verðhækkun verðbréfa, arður og vextir á árinu og hlutfallsleg nafnávöxtun sem sú tala í hlutfalli við eign í lok ársins 2012. Raunávöxtun er reiknuð sem nafnávöxtun umfram hækkun vísitölu neysluverðs frá desember 2012 til desember 2013. Fasteign er metin til fjár út frá fasteignamati en aðrar eignir miðað við markaðsverð í árslok.

Watanabe-sjóðurinn hefur þá sérstöðu að eignir hans eru allar í bandaríkjadöllum í samræmi við óskir stofnanda. Tölur um þann sjóð í töflunni eru þó gefnar upp í krónum til samræmis við aðra sjóði en til skýringar fylgja einnig helstu tölur í bandaríkjadöllum.

Háskólasjóður H/f Eimskipafélags Íslands var lengst af í vörslu Eimskipafélagsins en hefur undanfarin ár verið í vörslu Landsbankans. Þótt sá sjóður sé ekki í vörslu Háskóla Íslands eru helstu kennitölur fyrir þann sjóð árið 2013 einnig gefnar upp hér enda skipta styrkir úr þeim sjóði miklu fyrir starfsemi Háskólans.

Svör við fyrirspurninni koma fram í eftirfarandi töflu. Umbeðnar upplýsingar eru sundurliðaðar á hvern sjóð fyrir sig. Eins og fram kemur í töflunni nam reiknaður fjármagnstekjuskattur 25 stærstu sjóða í vörslu Háskóla Íslands ásamt Háskólasjóði H/f Eimskipafélags Íslands samtals 64,6 millj. kr. á árinu 2013. Staðgreiddur fjármagnstekjuskattur þessara sömu sjóða nam hins vegar 32,8 millj. kr. á árinu 2013. Fjármagnstekjuskattur sem hlutfall af raunávöxtun sjóðanna var á bilinu 49% til 62% á árinu 2013. Nánari upplýsingar um styrktarsjóði sem tengjast Háskóla Íslands eru á vef skólans, sjá www.sjodir.hi.is.

Stærstu sjóðir Háskóla Íslands. Kennitölur fyrir árið 2013.

25 stærstu sjóðir í vörslu Háskóla Íslands	Hrein eign	Nafn- ávöxtun í krónum	Nafn- ávöxtun í %	Raun- ávöxtun	Framlög og aðrar tekjur	Veittir styrkir	Reiknaður fjármagns- tekju- skattur	Skattur, hlutfall af raun- ávöxtun
Watanabe styrktarsjóðurinn	351.747.428	3.731.765	0,95%	-3,08%	0	2.926.792	693.484	
Menningar- og framfarasjóður								
Ludvig Storr	334.219.470	7.373.707	2,18%	-1,90%	32.360.379	0	1.070.520	
Háskólasjóður	195.155.437	10.516.226	5,67%	1,46%	0	0	1.667.709	61,7%
Eggertssjóður	129.529.250	7.107.618	5,95%	1,73%	0	0	1.007.624	48,9%
Almanakssjóður	111.922.206	6.113.968	5,92%	1,70%	0	0	867.414	49,5%
Gjafasjóður Guðmundar J.								
Andréssonar gullsmíðs	104.448.141	5.731.596	5,95%	1,73%	0	0	812.534	48,9%
Minningarsjóður Aðalsteins								
Kristjánssonar	71.993.260	3.951.029	5,95%	1,73%	0	0	560.087	48,9%
Minningarsjóður Bjargar og Magnúsar	36.912.122	2.076.938	5,92%	1,70%	0	1.000.000	291.403	48,9%
Sjóðasafn Háskóla Íslands	34.592.687	1.954.039	6,13%	1,90%	-6.024	0	297.262	49,1%
Þorsteinssjóður	33.291.331	1.923.775	5,87%	1,65%	10.000	2.000.000	266.864	49,4%
Norðmannsgjöf	29.772.806	1.634.694	5,95%	1,73%	0	0	231.681	48,9%
Verðlaunasjóður Óskars								
Þórðarsonar læknis	26.207.967	1.466.013	5,80%	1,58%	0	1.100.000	208.542	52,2%
Styrktarsjóður Þórbergs								
Þórðarsonar og Margrétar								
Jónsdóttur	25.564.779	1.238.799	5,19%	1,00%	27.666	0	180.126	75,6%
Styrktarsjóður Stofnunar								
Vigdísar Finnbogadóttur	22.997.356	1.177.412	5,52%	1,31%	0	0	171.299	61,2%
Minningarsjóður Theódórs								
Johnson	22.962.312	1.261.051	5,95%	1,72%	0	0	178.706	48,9%
Minningarsjóður dr.								
Rögnvalds Péturssonar	22.406.099	1.230.536	5,95%	1,72%	0	0	174.380	48,9%
Háskólasjóður H/f Eimskipa- félags Íslands í vörslu HÍ	21.164.533	1.396.784	5,55%	1,34%	0	6.000.000	188.200	55,7%
Styrktarsjóður Margrétar og								
Bents Sch. Thorsteinssonar	20.876.666	1.192.025	5,82%	1,60%	0	1.200.000	167.628	51,1%
Sjóður Sigríðar Lárusdóttur	20.201.260	1.145.465	5,70%	1,49%	0	1.400.000	163.322	54,6%
Minningarsjóður John								
MacKenna Pearson	19.274.121	1.058.706	5,95%	1,72%	0	0	150.018	48,9%
Verðlaunasjóður Bergþóru og								
Þorsteins Sch. Thorsteinssonar	18.503.642	1.028.780	5,68%	1,46%	0	990.000	148.357	55,9%
Sjóður Páls Guðmundssonar								
frá Rjúpnafelli	18.105.527	1.001.606	5,89%	1,67%	0	300.000	142.121	50,1%
Sjóður Árna Magnússonar	17.310.818	950.994	5,95%	1,72%	0	0	134.747	48,9%
Starfssjóður Guðfræði- stofnunar Háskóla Íslands	17.277.637	945.040	5,93%	1,70%	14.000	0	133.942	49,3%
Columbiasjóður	16.951.188	930.254	5,95%	1,73%	21.490	0	131.866	48,9%
Samtals, allir sjóðir	1.723.388.044	68.138.820			35.753.121	16.916.792	10.039.835	
Í vörslu utan skólans								
Háskólasjóður H/f								
Eimskipafélags Íslands	2.698.132.934	192.483.275	7,43%	3,15%	11.718.788	47.018.788	53.565.670	62,7%
Sjóður varðveittur í bandaríkjadöllum	Hrein eign í USD	Nafn- ávöxtun í USD	Nafn- ávöxtun í %			Veittir styrkir	Fjármagns tekju- skattur	
Watanabe-styrktarsjóðurinn	3.066.015	32.442	1,06%			25.444	6.029	